

หนังสือเรียนวิชาเลือกสาระการพัฒนาสังคมและชุมชน
รายวิชา คุณธรรมในการประกอบอาชีพ

รหัส สค33028

ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีสำโรง
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสุโขทัย
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

คำนำ

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอศรีสำโรงจังหวัดสุโขทัย ได้จัดทำหนังสือเรียนรายวิชาคุณธรรมในการประกอบอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นรายวิชาเลือก จำนวน 3 หน่วยกิต หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สำหรับให้นักศึกษาได้ใช้ประกอบการเรียนขึ้น ซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ สำหรับให้นักศึกษาได้ทำกิจกรรม หรือแบบฝึกปฏิบัติที่กำหนดให้ครบถ้วน จะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร

คณะผู้จัดทำหนังสือฉบับนี้หวังว่า จะเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ครู และผู้สนใจ ทั้งนี้ขอขอบคุณผู้มีส่วนร่วมจัดทำหนังสือเรียนฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดีไว้ในโอกาสนี้ด้วย

กศน.อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย

สารบัญ

คำนำ

คำแนะนำในการใช้หนังสือเรียน

คำอธิบายรายวิชา

แบบทดสอบก่อนเรียน

บทที่ 1 ความหมายและความสำคัญของหลักคุณธรรมในการประกอบอาชีพ.....	1
บทที่ 2 ความสำคัญของหลักธรรม อริยสัจ 4 และหลักทฤษฎีธรรมมิกตลประ โยชน์.....	4
บทที่ 3 คุณธรรมสำหรับการพัฒนาการทำงาน.....	14
บทที่ 4 มงคลชีวิตที่เกี่ยวข้องในการประกอบอาชีพ.....	17
บทที่ 5 หลักธรรมาภิบาลในการประกอบอาชีพ.....	20
บทที่ 6 อาชีพในสังคมกับคุณธรรมในการประกอบอาชีพ.....	22

แบบทดสอบหลังเรียน

บรรณานุกรม.

ภาคผนวก

คำแนะนำการใช้หนังสือเรียน

หนังสือเรียนสาระพัฒนาสังคมและชุมชน รายวิชาคุณธรรมในการประกอบอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นแบบเรียนที่จัดทำขึ้น สำหรับผู้เรียนที่เป็นนักเรียนนอกระบบ

ในการศึกษาหนังสือเรียนสาระการประกอบอาชีพ รายวิชาคุณธรรมในการประกอบอาชีพ ผู้เรียนควรปฏิบัติดังนี้

1. ศึกษาโครงสร้างรายวิชาให้เข้าใจในหัวข้อและสาระสำคัญ มาตรฐานการเรียนรู้ระดับ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และขอบข่ายเนื้อหาของรายวิชานั้น ๆ โดยละเอียด
2. ศึกษารายละเอียดเนื้อหาของแต่ละบทอย่างละเอียด และทำกิจกรรมตามที่กำหนด และทำกิจกรรมตามกำหนด แล้วตรวจสอบกับแนวตอบกิจกรรมตามที่กำหนด ถ้าผู้เรียนตอบผิดควรกลับไปศึกษาและทำความเข้าใจในเนื้อหานั้นใหม่ให้เข้าใจ ก่อนที่จะศึกษาเรื่องต่อ ๆ ไป
3. ครูควรทบทวนสาระสำคัญของรายวิชาพัฒนาสังคมและชุมชน ให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงระหว่างรายวิชาได้ ทำให้ความเข้าใจต่อเนื่องกับรายวิชาทักษะการขยายอาชีพ
4. หนังสือเรียนเล่มนี้เน้นการจัดการเรียนรู้ในลักษณะกระบวนการส่วนใหญ่ จะยกตัวอย่างอาชีพเกษตรกรรมแต่อาชีพอื่นๆ ก็สามารถนำกระบวนการไปใช้ได้
5. หนังสือเรียนเล่มนี้มี 6 บท คือ
 - บทที่ 1 ความหมายและความสำคัญของหลักคุณธรรมในการประกอบอาชีพ
 - บทที่ 2 ความสำคัญของหลักธรรม อริยสัจ 4 และหลักทฤษฎีธรรมมิกคตประโยชน์
 - บทที่ 3 คุณธรรมสำหรับการพัฒนาการทำงาน
 - บทที่ 4 มงคลชีวิตที่เกี่ยวข้องในการประกอบอาชีพ
 - บทที่ 5 หลักธรรมาภิบาลในการประกอบอาชีพ
 - บทที่ 6 อาชีพในสังคมกับคุณธรรมในการประกอบอาชีพ

คำอธิบายรายวิชา คุณธรรมในการประกอบอาชีพ

สาระพัฒนสังคม

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

จำนวน 3 หน่วยกิต (120 ชั่วโมง)

ความเป็นมา

กระทรวงศึกษาธิการให้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพื่อให้ใช้แทนหลักเกณฑ์และวิธีการจัดการศึกษานอกโรงเรียนตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีหลักการและปรัชญาการศึกษานอก โรงเรียน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้ดำเนินการจัดทำแนว ทางการจัดการเรียนรู้หลักสูตร การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ นั้น โดยเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ฝึกการคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงวิถี ชีวิตของผู้เรียน และเพื่อให้หลักสูตรดังกล่าวมีความครบถ้วนสมบูรณ์ และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของ ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องมีหลักสูตรรายวิชาเลือกบนบริบทของสถานศึกษาในแต่ละแห่ง เพื่อเสริมสร้างความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ในการประกอบอาชีพ สามารถนำคุณธรรมที่ได้ศึกษาเรียนรู้ จากหลักสูตรดังกล่าว มาประยุกต์ใช้กับการประกอบอาชีพของ ตนเองได้เป็นอย่างดี

ดังนั้นหลักสูตรรายวิชาเลือกเรื่อง คุณธรรมกับการประกอบอาชีพนี้ จึงเป็นสาระวิชาที่จะเป็น ประโยชน์สำหรับผู้เรียนในกาส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม ความดีงาม ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ในการ นำไปประยุกต์ใช้กับการประกอบอาชีพของตนเองได้

หลักการ

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นกระบวนการของการศึกษาตลอดชีวิต มี การกิจสำคัญที่มุ่งเน้นให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาค โดยเฉพาะการศึกษาขั้น พื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตตามมาตรฐานของสังคม จึงเป็นสิทธิ์ที่ทุกคนพึงได้รับ การ เรียนรู้ในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม ในการประกอบอาชีพนั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องของคุณธรรมกับการประกอบอาชีพ โดยได้จัดทำหลักสูตรรายวิชาเลือกเพื่อให้ สอดคล้องกับวิถีชีวิต สภาพปัญหา สภาพแวดล้อม และชุมชนท้องถิ่นของผู้เรียน จึงมีความจำเป็นต้อง เรียนรู้ เพื่อนำคุณธรรมไปใช้ในการประกอบอาชีพของตนเอง ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

จุดประสงค์หลักสูตร

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมในการประกอบอาชีพของตนเอง
2. เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักคุณธรรม จริยธรรม ในการประกอบอาชีพ
3. เพื่อให้ให้นักศึกษาสามารถนำหลักคุณธรรม จริยธรรม มาปรับใช้กับการประกอบอาชีพของตนเองได้

ระยะเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิต

จำนวน 120 ชั่วโมง 3 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตร

1. ความหมายและความสำคัญของหลักคุณธรรมในการประกอบอาชีพ
2. หลักธรรม อริยสัจ 4 ซึ่งใช้หลักทฤษฎีธรรมมิกตลประโยชน์
3. คุณธรรมสำหรับการพัฒนาการทำงาน
4. มงคลชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ
5. หลักธรรมาภิบาลในการประกอบอาชีพ
6. อาชีพในสังคมกับคุณธรรมในการประกอบอาชีพ

เนื้อหา

1. ความหมายและความสำคัญของหลักคุณธรรมกับการประกอบอาชีพ
 - 1.1 ความหมายของคุณธรรมกับการประกอบอาชีพ
 - ความหมายของคุณธรรม
 - ความหมายของจริยธรรม
 - 1.2 ความสำคัญของคุณธรรมกับการประกอบอาชีพ
 - ทักษะพื้นฐานที่จำเป็นกับการประกอบอาชีพ
2. ความสำคัญของหลักธรรม อริยสัจ 4 ซึ่งใช้หลักทฤษฎีธรรมมิกตลประโยชน์
 - 2.1 ความหมายและองค์ประกอบของหลักธรรมอริยสัจ 4
 - ทุกข์
 - สมุทัย
 - นิโรจ
 - มรรค

2.2 องค์ประกอบของมรรคหรือธรรมที่ควรเจริญ

- อปริหานิยธรรม 7
- ปาปณิกธรรม 3
- ทิฏฐธัมมิกัตถะ 4
- โภคอาทิยะ 5
- อริยวัฑฒิ 5
- มงคล 38
 1. จิตไม่เศร้าโศก
 2. จิตไม่มัวหมอง
 3. จิตเกษม

2.3 มรรคที่ใช้ในการประกอบอาชีพ

2.4 ความหมายและความสำคัญของหลักธรรม ทิฏฐธัมมิกัตถะ 4

- อุฏฐานสัมปทา
- อารักขสัมปทา
- กัลยาณมิตร
- สมชีวิตา

3. คุณธรรมสำหรับการพัฒนาการทำงาน

- ความขยัน
- ความประหยัด
- ความซื่อสัตย์
- ความอดทน
- ความสุภาพ
- ความสะอาด
- ความมีวินัย
- ความสามัคคี
- ความมีน้ำใจ

4. มงคลชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ

- ความหมายของมงคลชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ

5. หลักธรรมาภิบาลในการประกอบอาชีพ

5.1 ความหมายและแนวทางปฏิบัติของหลักธรรมาภิบาล

- นิติธรรม
- คุณธรรม
- ความโปร่งใส
- ความคุ้มค่า
- ความรับผิดชอบ
- ความร่วมมือ

6. อาชีพในสังคมกับคุณธรรมในการประกอบอาชีพ

- ตัวอย่าง อาชีพในสังคมที่ต้องตระหนักถึงคุณธรรมและจรรยาบรรณในการประกอบ

อาชีพ

- แพทย์
- ครู
- ค้าขาย

กระบวนการเรียนรู้

1. ศึกษาเอกสารใบงาน
2. เข้าร่วมกิจกรรม
3. ทดสอบภาคความรู้
4. ฝึกปฏิบัติจริง
5. ตรวจสอบผลงาน

สื่อการเรียนรู้

1. ใบความรู้ / ใบงาน
2. วิชยากร
3. เหตุการณ์จริง
4. เอกสารตำรา
5. สิ่งพิมพ์ต่างๆ
6. รูปภาพ
7. เอกสารประกอบการบรรยาย
8. สื่อที่ครูผลิตขึ้นเอง

แหล่งเรียนรู้

1. สถานประกอบการ
2. วัด

การวัดผลประเมินผล

1. การสังเกต การร่วมกิจกรรม
2. การตรวจงานที่มอบหมาย
3. การทดสอบ

แบบทดสอบก่อนเรียน

1. คุณธรรม หมายถึง
 - ก. คุณงามความดีที่เป็นธรรมชาติ
 - ข. สิ่งที่ควรประพฤติ
 - ค. หลักคำสอนของพุทธศาสนา
 - ง. หลักแห่งความประพฤติ
2. จริยธรรม หมายถึง
 - ก. ความดีที่เป็นธรรมชาติ
 - ข. ความเชื่อของโบราณ
 - ค. หลักแห่งความประพฤติ
 - ง. การกระทำที่เป็นประโยชน์
3. อริยสัจ 4 หมายถึง
 - ก. ความจริงว่าด้วยเหตุแห่งทุกข์
 - ข. ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ
 - ค. ความทุกข์ลำบาก 4 ประการ
 - ง. ถูกทั้งข้อ ก และข้อ ข
4. ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ ได้แก่อะไรบ้าง
 - ก. ทุกข์ สมุทัย โภภ มรรค
 - ข. ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค
 - ค. ทุกข์ ลำบาก โภภ พยาบาท
 - ง. เหนื่อย ยาก โกรธ กิเลส
5. ทัศนคติมีกัตตะ 4 หมายถึง
 - ก. ธรรมที่ให้มีเมตตา
 - ข. ธรรมที่ให้มีจิตใจแข็งแกร่ง
 - ค. ธรรมที่ให้รักสวรั้งาม
 - ง. ธรรมที่เป็นประโยชน์
6. ข้อใดจัดอยู่ในคุณธรรม 9 ประการ
 - ก. ความขยัน
 - ข. ความรู้
 - ค. ความเก่งกาจ
 - ง. ความสามารถ
7. มงคลชีวิต มีกี่ประการ
 - ก. 10 ประการ
 - ข. 25 ประการ
 - ค. 38 ประการ
 - ง. 39 ประการ
8. หลักธรรมาภิบาล หมายถึง
 - ก. การจัดระเบียบเพื่อให้สังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้
 - ข. การปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ
 - ค. การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม
 - ง. การทุจริต คอร์รัปชั่น
9. หลักนิติธรรม หมายถึง
 - ก. การปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ
 - ข. การจัดระเบียบเพื่อให้สังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้
 - ค. การทุจริต คอร์รัปชั่น

ง. การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม

10. หลักคุณธรรม หมายถึง

ก. การปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ

ข. การจัดระเบียบเพื่อให้สังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้

ค. การทุจริต คอร์รัปชัน

ง. การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม

แบบทดสอบหลังเรียน

1. คุณธรรม หมายถึง
 - ก. คุณงามความดีที่เป็นธรรมชาติ
 - ข. สิ่งที่ควรประพฤติ
 - ค. หลักคำสอนของพุทธศาสนา
 - ง. หลักแห่งความประพฤติ
2. จริยธรรม หมายถึง
 - ก. ความดีที่เป็นธรรมชาติ
 - ข. ความเชื่อของโบราณ
 - ค. หลักแห่งความประพฤติ
 - ง. การกระทำที่เป็นประโยชน์
3. อริยสัจ 4 หมายถึง
 - ก. ความจริงว่าด้วยเหตุแห่งทุกข์
 - ข. ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ
 - ค. ความทุกข์ลำบาก 4 ประการ
 - ง. ถูกทั้งข้อ ก และข้อ ข
4. ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการได้แก่อะไรบ้าง
 - ก. ทุกข์ สมุทัย โลก มรรค
 - ข. ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค
 - ค. ทุกข์ ลำบาก โลก พยาบาท
 - ง. เหนื่อย ยาก โกรธ กิเลส
5. ทิฐุธรรมมีกัตถะ 4 หมายถึง
 - ก. ธรรมที่ให้เมตตา
 - ข. ธรรมที่ให้มิจิตใจแข็งแกร่ง
 - ค. ธรรมที่ให้รักสวรั้งาม
 - ง. ธรรมที่เป็นประโยชน์
6. ข้อใดจัดอยู่ในคุณธรรม 9 ประการ
 - ก. ความขยัน
 - ข. ความรู้
 - ค. ความเก่งกาจ
 - ง. ความสามารถ
7. มงคลชีวิต มีกี่ประการ
 - ก. 10 ประการ
 - ข. 25 ประการ
 - ค. 38 ประการ
 - ง. 39 ประการ
8. หลักธรรมาภิบาล หมายถึง
 - ก. การจัดระเบียบเพื่อให้สังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้
 - ข. การปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ
 - ค. การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม
 - ง. การทุจริต คอร์รัปชัน
9. หลักนิติธรรม หมายถึง
 - ก. การปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ
 - ข. การจัดระเบียบเพื่อให้สังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้
 - ค. การทุจริต คอร์รัปชัน

ง. การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม

10. หลักคุณธรรม หมายถึง

ก. การปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ

ข. การจัดระเบียบเพื่อให้สังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้

ค. การทุจริต คอร์รัปชัน

ง. การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม

1. ๗
2. ค
3. ง
4. ๗
5. ง
6. ค
7. ค
8. ค
9. ค
10. ง

บรรณานุกรม

คุณธรรม จริยธรรม สามัคคีธรรม ตามแนวทางพระพุทธศาสนา โดย สุรีย์ มีผลกิจ

หนังสือมงคลชีวิต 38 ประการ ฉบับทางก้าวหน้า เรียบเรียงโดย พระมหา ดร.สมชาย ฐานวุฑโฒ

หนังสือคุณธรรม นำความรู้ โดย ดร.อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา

คุณธรรมสำหรับครู โดย พระมหาอดิสร ธีรสีโล

<http://www.kroobannok.com/2605>

<http://www.moralcenter.or.th/web/moral/th/research/detail.php?researchID=809>

http://lpn.nfe.go.th/e_learning/LESSON2/unit2_1.htm

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

1. นายจิรพงศ์	ผลนาค	ผอ. กศน.อำเภอศรีสำโรง

ผู้เชี่ยวชาญเนื้อหา

1. พระครูสุเมตพัฒน์		เจ้าอาวาสวัดไทยชุมพล
2. นางนิชากร	เมตตาภรณ์	ครูชำนาญการพิเศษ สถาบัน กศน.ภาคเหนือ
3. นายบุญชู	พวงกุหลาบ	วัฒนธรรมอำเภอศรีนคร

ผู้จัดทำเนื้อหา

1 นายประเสริฐศักดิ์	เดชศรีวิทย์	ครู กศน.ตำบล
2. นางสาวชลธิชา	ชัยรัตน์	ครู กศน.ตำบล

บรรณาธิการ

1. นายจิรพงศ์	ผลนาค	ผอ. กศน.อำเภอศรีสำโรง
2. นางสาวกัลยา	พรหมโกชน	ครูอาสาสมัครฯ
3. นางสาวอุมาพร	ชมกลิ่น	ครู กศน.ตำบล
4. นายประเสริฐศักดิ์	เดชศรีวิศัลย์	ครู กศน.ตำบล
5. นางสาวขวัญนภา	ภูทวี	ครู กศน.ตำบล